

Bartus Eszter

S.O.S. Magyar 1. (Hungarian Course Book)
2017. Pergaméné Kft., Budapest, 138 p.

Az *S.O.S. Magyar 1.* teljesen kezdő szintről indulva a Közös Európai Referenciakeret (KER) által meghatározott A1-A2 szintű tudás elsajátítására alkalmas. Az A2 szinten elvártakból a birtoklás formái és a család témaköre hiányzik, amivel a nyomdából 2019 tavaszán kikerült második kötet kezdődik.

A könyv egy nyelvű, de a kezdő nyelvtanulók, illetve a nem magyar anyanyelvű érdeklődők számára a kötetben való tájékozódás megkönnyítésére a tartalomjegyzék magyarul és angolul is olvasható, valamint a könyv végén található még egy kétnyelvű oldal praktikus kifejezésekkel, kérdésekkel. Nincsenek utasítások, hanem könnyen értelmezhető kis ikonok, illetve példák alapján lehet megoldani a feladatokat. A kötet igényes megjelenésű, fekete-fehér oldalain Bartus Eszter saját rajzaival találkozhatunk, fényképekkel és néhány színes oldallal gazdagítva. A rajzok, képek nem csak illusztrációként szolgálnak, hanem a magyarázat részei is egyben, jól segítik a megértést.

Az *S.O.S. Magyar 1.* a szerző magánkiadásában jelent meg. Honlap is társul hozzá (sos-magyar.hu), ahol megtekinthető a tartalomjegyzék, valamint néhány mintaoldal a könyvből, és innen ingyenesen hozzáférhető a leckék hanganyaga is. Természetesen a honlapon rendelni is lehet a kiadványból.

A tananyag azzal a szándékkal készült, hogy az átlagos képességű, behatárolt tanulásra fordítható szabadidővel rendelkező nyelvtanulót megkímélje attól az érzéstől, hogy a magyar nyelv tanulása megoldhatatlan feladat elé állítja őt. A szerző azon törekvését tükrözi, hogy biztos nyelvtani alapokat adjon diákjainak, és fokozatosan, kis lépésenként építkezve tegyenek szert olyan kommunikatív kompetenciára a magyar nyelvben, amellyel elboldogulnak az alapvető mindennapi élethelyzetekben.

A tankönyv nyolc leckéből áll, amelyek az egymásra épülő grammatikai ismeretek köré szerveződnek a forma – funkció megfeleltetés alapján, s amelyek spirálisan ismétlődve haladnak az egyszerűbbtől a bonyolultabb felé. Hétköznapi, élő nyelvi párbeszéd, hasznos kifejezések szerepelnek a tananyagban, amelyek alkalmasak arra, hogy a diákok megfelelő jártasságra, magabiztosságra tegyenek szert ezekben a szituációkban, és hamar képessé váljanak az alapszintű nyelvhasználatra.

A szókincs is fokozatosan bővül, olyan tempóban, ami nem jelent túlzott megterhelést a nyelvtanulók számára. Összesen kb. 1000 szót ölel fel. Az egyes leckékben külön oldalon található az adott témához tartozó, rajzzal vagy fotókkal bemutatott új lexicát. A leckék szövegei – az író kifejezett szándéka szerint – az éppen tárgyalt új nyelvtani jelenségen kívül nem tartalmaznak más, a diákok számára ismeretlen grammatikai anyagot, így egyszerre csak egy dologra kell összpontosítaniuk, hogy azt maradéktalanul megértsék. Kellő idő és lehetőség, megfelelő számú feladat áll rendelkezésükre ahhoz, hogy el is mélyítsék ismereteiket.

Ne gondoljuk azonban, hogy a modern nyelvoktatási módszereket figyelmen kívül hagyó, pusztán grammatizáló könyvvel állunk szemben. A szerző tudatos szerkesztésmóddal az újonnan megismert formát mindig megfelelteti annak a funkciónak, amire használható. A bemutatott grammatikai elem pedig az előzőhöz kapcsolódva ismét egy másfajta információ közlésére, interakcióra alkalmas, így tehát a hangsúly mindig a kommunikáción van. Jó példa erre, ahogyan a jelen idejű határozatlan ragozás formáinak megismertetése után az -n/-on/-en/-ön rag időhatározói funkcióját is bemutatva hasznos beszélgetésre teremt lehetőséget a napi, heti tevékenységekről. Az említett ragok használatára ad módot itt a ruhadarabokkal bővített szókincs is: a diákok az öltözködés témakörben társaloghatnak.

A negyedik leckét is említhetném példaként, ahol a sorszámnevek képzésének bemutatása után a szerző kiaknázza az összes ebben rejlő kommunikációs lehetőséget: a városi közlekedésben elhangzó tájékoztató kérdésektől kezdve (*Hányadik megálló az Oktogon? – Hányadik kerületben van az Opera?*) az oldalszámok és az emeletek kifejezéséig. (Praktikus információként szerepel itt a kettes metró útvonalának ismertetése.) Végül az eddigi ismereteket szintetizálva, a *balra/jobbra* helyhatározókkal kiegészítve tudnak majd a diákok olyan párbeszédet folytatni, amelyekre példákat is meghallgathatnak az internetes hanganyag segítségével.

Az előbb felvázolt tudatos szerkesztésmód eredménye a nyelvi ismeretek egymásutánja, amely leginkább a tanítási folyamat ritmusában tér el attól, amit más könyvekben láthatunk. A témák a KER által kezdő szinten ajánlottakat is magukba foglalják, megfelelnek a célcsoport igényeinek: pl. köszönés, nemzetiségek, élelmiszerek, büfé, étterem, közlekedés, városnézés, mozi, házimunka, vásárlás, jegyvásárlás, dialógus a benzinkúton, buliszervezés, asztalfoglalás, ünnepek, jókívánások, időpontkérés. A szövegek jellemzően párbeszéd, gyakran olyanok, amelyekben a nyelvtanulók maguk a szereplők, például éttermi, vásárlási dialógusok. Rövidebb narratív szövegekkel is találkozunk, például a buliszervezésről vagy a városnézésről.

A tananyag egyformán fejleszti az olvasási-, írás- és beszédkészséget, valamint a hallott szöveg értését. A leckék szövege, sok feladatnak a megoldása, sőt a szókincsfejlesztő oldalak is meghallgathatók a honlapon, így a hallás utáni szövegértés gyakorlása mellett a diákok kiejtése, intonációja is fejleszthető. Gyakran találunk dialógusra, beszélgetésre indító páros feladatokat a beszédkészség fejlesztéséhez. Változatos feladattípusokkal dolgozik a könyv, kiegészítendő, párosító, transzformációs, szövegből információt szerző, mondatalkotási, képfelismerési gyakorlatokkal egyaránt találkozhatunk. Néhol drill jellegű munkára hívja a nyelvtanulókat. Ez egy-két esetben látszólag monotonná is válhat – például az igeragozásnál vagy a harmadik leckében a helyes szórend gyakorlásánál – de a szándék ennél a feladattípusnál is az ismeretek pontos rögzítése.

Három érdekes feladatot emelnék ki a könyvből. A tárgyrag tanítását – a diákoknak „aha” élményt nyújtva – induktív módon vezeti be a már ismert köszönések kiegészítésével. A létige jövő és múlt idejét az Orient-expressz menetrendjének tanulmányozásával sajátíthatják el a diákok. A könyvben szereplő várostérkép pedig kreatív társasjátékként funkcionál.

A feladatok megoldását nem tartalmazza a könyv, kivételt képeznek ez alól a végén található kiegészítendő párbeszéddek. Ezek alkalmasak arra, hogy egy-egy lecke befejeztével a legfontosabb kifejezéseket átismételjék a diákok. Az ismeretek szintetizálását szolgálják a nyelvtani összefoglaló táblázatok, amelyeket a tananyagba beépítve találunk, s amelyek koncentrikusan bővülve, az eddigieket az újabb információkkal kiegészítve rendszerezik a tanultakat.

Összegezve, a diákok szempontjából nagy előnye a könyvnek, hogy a kis lépésekben történő haladás miatt nem érzik lehetetlennek a feladatot. Több sikerélményhez jutnak a tanulási folyamat során, érzékelhető a fejlődés, kisebb az esély arra, hogy elveszítik a motivációjukat. A tanárok számára feltétlenül előnynek számít a nyelvkönyv világos, logikus felépítése, az áttekinthetőség. Bár elegendő és változatos feladat áll rendelkezésre, a könyv nem „önműködő”, szabad teret enged a kollégáknak saját ötleteiknek, játékoknak, egyéni kiegészítő feladatoknak az órákba való beépítésére.

A második kötet szemlélete és a szerkesztésmódja hasonló, de abban értelemszerűen hosszabb szövegekkel és több országismereti tudnivalóval találkozhatunk. Segítségével az A2 szintet befejezve B1 szinten mélyíthetik tovább tudásukat a nyelvtanulók.

A kötet a megfelelő anyagi források híján természetesen nem veheti fel a versenyt a közelmúltban megjelent más tankönyvek küllemével, komplexitásával, ugyanakkor a szerző kreativitásának köszönhetően valóban lehetőséget nyújt az élvezetes és hatékony nyelvtanulásra.

Szloboda Józsefné

